

แนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
The Developmental Guidelines for the Professional Learning Community
in School New Normal-Era under Khon Kaen Primary
Educational Service Area Office 2

วรัญญา นาใจตริก¹ และ วิเชียร รุ้ยยืนยง²

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{1,2}

Warunya Najaitruk¹ and Wichian Rooyuenyong²

Northeastern University^{1,2}

Corresponding Author, Email: warunyasri@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 2) สร้างแนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 คน และครู จำนวน 264 คน รวมทั้งสิ้น 324 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ พิจารณาความเที่ยงตรงจากเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่า 0.66-1 ทุกประเด็น ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.91 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างสถิติที่ใช้มี ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

* ได้รับบทความ: 14 มิถุนายน 2567; แก้ไขบทความ: 18 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 25 ธันวาคม 2567

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็น เรียงลำดับดังนี้ 1) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 2) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน 5) ด้านทีมงานร่วมแรงร่วมใจ และ 6) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม

2. ได้แนวทางในการพัฒนามี 6 แนวทาง 28 ประเด็น ดังนี้ 1) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ โลกยุคใหม่ มี 7 ประเด็น 2) ชุมชนกัลยาณมิตรแบบร่วมส่งเสริม มี 4 ประเด็น 3) ภาวะผู้นำร่วมเชิงบวก มี 4 ประเด็น 4) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน มี 4 ประเด็น 5) ทีมงานร่วมแรงร่วมใจเชิงสร้างสรรค์ มี 5 ประเด็น และ 6) วิสัยทัศน์ร่วม มี 4 ประเด็น

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; ยุควิถีชีวิตใหม่

Abstract

This research is aimed to 1) study the needs of professional learning community in the new normal-era of schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2) create developmental guidelines for a professional learning community in the school new normal-era under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2. This is a mixed-method descriptive research. The sample group consisted of 60 school administrators and 264 teachers, totally 324 in number. The sample size was determined using the Taro Yamane formula at a sampling error level of .05, using the stratified random sampling method. The tool used is a 5-level estimation scale, finding the validity from the index of item objective congruence is between 0.66-1 for all items. The reliability of the entire questionnaire is at 0.91. The statistics used is semi-structured interview, with percentages, averages, and deviations, need index, and content analysis.

The research found that

1. Necessity; they are arranged in the following order: 1) Professional Learning and Development, 2) Caring Community, 3) Shared Leadership, 4) Supportive Structure, 5) Collaborative Teamwork, and 6) Shared Vision 2. There are 6 developmental guidelines with 28 issues as follows: 1) Professional Learning and Development in the new normal-era has 7 issues. 2) Co-promoting Caring Community has 4 issues. 3) Positive

Shared Leadership has 4 issues. 4) Supportive Structure has 4 issues, 5) Collaborative Teamwork has 5 issues, and 6) Shared Vision has 4 issues.

Keywords: Developmental Guideline; Professional Learning Community; New Normal-Era

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย เดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน กล่าวคือ จะไม่เป็นเพียงผู้รับต่อไป แต่ผู้เรียนต้องฝึกการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ฝึกฝนให้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนเป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้ คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำหน้าที่ของครูแต่ละคนนั่นเอง จึงเป็นโจทย์สำคัญหนึ่งสำหรับผู้บริหารในปัจจุบันที่จะต้องวางแผนการจัดการที่ชัดเจน เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 (สุภักจิรา อ่อนสัมฤทธิ์ และคณะ, 2561) สถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นองค์กรที่เปิดรับความหลากหลายและความแตกต่างที่มากขึ้นพร้อม ๆ กันกับความจำเป็นในการสร้างให้เกิดความเป็นเอกภาพในองค์กร เพราะเอกภาพในองค์กรคือหัวใจของความสำเร็จ การทำงานเป็นทีม คือ เครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมาย ด้วยเหตุนี้การสร้างเอกภาพ การทำให้เกิดทีมในการทำงานจึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ปัจจัยที่สำคัญในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุควิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาปรับประยุกต์ใช้สารสนเทศในการสร้างประโยชน์และอำนวยความสะดวก เช่น การประชุมผ่าน conference application เป็นการทำงานร่วมกันของทุกคนในองค์กรแบบออนไลน์ การค้นหาการจัดเก็บข้อมูล การทำธุรกรรมต่าง ๆ ตลอดจนถึงติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ทำให้ผู้ใช้งานสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานที่ทำอย่างสะดวกสบาย และรวดเร็ว เป็นต้น และมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ของมวลสมาชิก ผู้ประกอบวิชาชีพครูของสถานศึกษา เกี่ยวกับการดูแลและการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน ตลอดจนงานทางวิชาการของสถานศึกษา เนื่องจากครูส่วนใหญ่มักเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการปฏิบัติงานสอนของตน ดังนั้น การมีชุมชนแห่งวิชาชีพเกิดขึ้นในโรงเรียนจึงช่วยคลี่คลายปัญหาดังกล่าว เพราะทำให้ครูมีโอกาสดูแล แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานของครู เช่น ผู้ปกครอง สมาชิกอื่น ๆ ของชุมชน เป็นต้น ดังที่ผลการวิจัยของ Hord (1997)

พบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลดีทั้งต่อครูและนักเรียนคือทำให้ครูมีความรักและผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายความสำเร็จของการศึกษา ส่วนผลดีต่อนักเรียนคือทำให้อัตราการขาดเรียนลดลง นอกจากนี้การปฏิรูปการศึกษาของอเมริกา ค.ศ. 2013 - 2017 จากการศึกษาและเรียนรู้ในการเปรียบเทียบนโยบายและระบบการศึกษาของประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง อาทิ ประเทศฟินแลนด์ พบว่าครูมีอิสระที่จะดำเนินการสอนและจัดกิจกรรมกับนักเรียน ประเทศแคนาดา (มณฑลออนตาริโอ) พบว่าส่งเสริมให้ครู กล้าคิด กล้าทำ และมีความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน ทำงานเป็นทีม และประเทศสิงคโปร์พบว่า มีวัฒนธรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การทำวิจัยร่วมกัน การพัฒนาการสอนร่วมกัน การสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน (เกศทิพย์ ศุภวานิช, 2560)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีสถานศึกษาทั้งหมด 208 แห่ง พื้นที่เขตบริการรับผิดชอบทั้งหมด 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านไผ่ อำเภอชนบท อำเภอบ้านแฮด อำเภอเปือยน้อยและอำเภอโคกโพธิ์ชัย ได้ประสบปัญหา อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ อีกทั้งการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบทีมร่วมแรงร่วมใจแบบกัลยาณมิตร และการให้ความสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างสนับสนุนชุมชนยังไม่มากนัก อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องการทราบถึงแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาจากรายงานผลการดำเนินงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2564 ร้อยละ 36.04 ปีการศึกษา 2565 ร้อยละ 34.68 ร้อยละที่ลดลง 1.36 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2564 ร้อยละ 37.38 ปีการศึกษา 2565 ร้อยละ 31.59 ร้อยละที่ลดลง 5.79 (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2566) ดังที่ สันติ สีลา (2563) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 3 แนวทาง 1) ทีมและเครือข่ายการเรียนรู้ 2) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ และ 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นิยดา เปี่ยมพิชนะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า 1) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการปฏิบัติงานแบบทีม 2) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูอยู่ร่วมกันโดยมีวิถีลักษณะวัฒนธรรมแบบเปิดเผย มีความไว้วางใจ จะเห็นได้ว่าแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการบริหารงานในสถานศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงลำดับความสำคัญของความต้องการการจำเป็นในการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นองค์ความรู้ และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมเพื่อพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อสร้างแนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 208 สถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 1,538 คน รวมทั้งสิ้น 1,699 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 208 แห่ง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาร์โอยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 324 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 60 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 264 คน

1.3 การสุ่มตัวอย่าง

1.3.1 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งมีทั้งสิ้น 1,699 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 324 คน โดยคำนวณจากสูตรทาร์โอยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม .05

1.3.2 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณตามการวิจัยขั้นตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้สอบถามสภาพความต้องการจำเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยมีเนื้อหาเป็นองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม ทีมงานร่วมแรงร่วมใจ ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร และโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยมีเกณฑ์ของคะแนน ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพพึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุควิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งมี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม ด้านที่ 2 ทีมงานร่วมแรงร่วมใจ ด้านที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม ด้านที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านที่ 5 ชุมชนกัลยาณมิตร และด้านที่ 6 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเครื่องมือ ตามคำนิยามของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุควิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และวัตถุประสงค์เป็นหลัก

3.4 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม พิจารณาให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่อง

3.5 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (validity) เพื่อหาความสอดคล้องในด้านโครงสร้าง ความตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of item objectives congruence : IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไปจึงถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.67-1.00

3.6 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 30 ชุด จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน และครูผู้สอน จำนวน 15 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับของ

แบบสอบถาม (reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) การพิจารณาความเชื่อมั่นดูจากค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.70 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเป็น 0.91 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นเชื่อถือได้สูง (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553)

3.7 นำผลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุง ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง แล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับแก้และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์

3.8 จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยจะเก็บจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 324 ฉบับ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในการขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยผู้วิจัยใช้โปรแกรม Google Form สร้างแบบสอบถามออนไลน์ ส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 324 ฉบับ

4.3 ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการนำไปวิเคราะห์

4.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.1.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยการนำคะแนนจากแบบสอบถามตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และ

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และนำค่ามาแปลความหมายตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษากำหนดในการตัดสินใจการพัฒนาการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยยึดเกณฑ์ตามความหมาย ดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ยุควิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในตอนต้นที่ 2 มาหาคำดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณ PNI_{modified} (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

เมื่อ PNI _{modified}	หมายถึง ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง
I (Importance)	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นหรือต้องการให้เกิด
D (Degree of success)	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ระยะที่ 2 สร้างแนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุควิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ตอนที่ 1 การเลือกสถานศึกษาที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดี

กลุ่มเป้าหมายและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน จากสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง ที่ประสบผลสำเร็จจนได้เป็นโรงเรียนที่มีผลงานสถานศึกษา ครูและนักเรียนระดับประเทศ

1. โรงเรียนบ้านเสือเฒ่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้รับรางวัลชนะเลิศ อันดับ 1 ระดับประเทศ การนำเสนอผลงานผลปฏิบัติ

ที่เป็นเลิศ ผู้บริหารสถานศึกษา การประกวดแข่งขันกิจกรรมการเรียนรู้ ภายใต้โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (โครงการโรงเรียนสุจริต) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ระดับประเทศ

2. โรงเรียนชุมชนบ้านไผ่ยังงออุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้รับ “รางวัลครูขวัญศิษย์” จากมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรวราช ครั้งที่ 4 ปี 2564

3. โรงเรียนบ้านวังเวินกุดหล่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น มีนักเรียนได้รับรางวัลเหรียญทอง ชนะเลิศ การแข่งขันการเต้น แอโรบิกระดับชาติ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 70 ปีการศึกษา 2565

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1.1 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC

1.1.2 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

1.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาตรฐาน

1.3 ดัชนีความต้องการจำเป็น PNI (Modified)

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 สถิติที่ใช้ในตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไป ได้แก่ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

2.2 การวิเคราะห์เชิงข้อมูลเชิงเนื้อหา

ค่า IOC ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of item objectives congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไปจึงถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. วิจัยทำการศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงการเตรียมความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจรรยาบรรณของนักวิจัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา และการขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้เข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัย

อันจะนำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้องและครอบคลุมประเด็นที่ต้องการจะศึกษาให้มากที่สุด

2. กำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องการให้ครอบคลุมกับการศึกษาค้นคว้าจากนั้นสร้างแบบสัมภาษณ์ตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยแนวคำถามในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) เป็นเครื่องมือที่ผู้ทำการวิจัยสร้างขึ้นเองโดยการศึกษาประเด็นคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยสร้างเป็นคำถามให้มีครอบคลุมตามขอบเขตของการวิจัยอันเป็นสิ่งที่ต้องการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ มีการเรียงลำดับคำถามเนื้อหาของคำถาม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างคำถาม การใช้ภาษาและความครอบคลุมในเนื้อหาสาระโดยพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา Content validity โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหาตามวิธีการของ Rovinelli and Hambleton (1978) อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์ (2546) โดยกำหนดคะแนนไว้ ดังนี้

+1 ด้วยเห็นว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาที่ระบุไว้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้

-1 เมื่อแน่ใจว่าไม่ตรงจับขอบข่ายเนื้อหาตามที่ระบุไว้และนำมาหาค่าดัชนีความ

สอดคล้องจากสูตร

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากสูตร แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\frac{\sum R}{N}$ แทน ผลรวมของของผู้เชี่ยวชาญคะแนนการพิจารณา
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.5 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่า ข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

R หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยมีเงื่อนไขว่าถ้า ioc ใกล้ 1.0 แสดงว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ถ้า IOC ใกล้ศูนย์แสดงว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาน้อย

ถ้า IOC ตีลบแสดงว่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้ไม่ได้

นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีวุฒิการศึกษาทางด้านบริหารการศึกษาหรือทางการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารหรือมีประสบการณ์ในด้านความเชี่ยวชาญ 3) การดำเนินงานด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 4) ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอเชิญผู้เชี่ยวชาญจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ขออนุญาตให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

4. นำหนังสือขออนุญาตจากผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ไปยื่นต่อผู้บริหารสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อขออนุญาตการจัดการสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 3 คน จำนวนนี้ เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาทั้งหมด 3 คน

5. ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สำหรับการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้แนวทางการสัมภาษณ์ ทำการรวบรวมข้อคิดเห็น แนวทางและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมีการจดบันทึก ถ่ายภาพสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนเป้าหมายเพื่อนำมาสรุปและประเมินผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่ได้อาจจากการบันทึกมาอ่านหลายๆ ครั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้และพิจารณาประเด็นสำคัญ

2. นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาไว้กลุ่มเดียวกันเพื่อเป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบจากนั้นสรุปแนวคิด (Content analysis) ต่าง ๆ ให้กลายเป็นข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และมีความเป็นนามธรรมมากขึ้น

3. ผู้วิจัยเขียนรายงานผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาและอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน ไม่นำทฤษฎีไปควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้น อีกทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำสำคัญที่ได้เพื่อแสดงความชัดเจนของเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ความต้องการจำเป็นของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยเรียงลำดับความสำคัญโดยใช้สูตร (Modified Priority Need Index: PNI modified) จากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดจนถึงค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนี้ 1) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 2) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน 5) ด้านทีมงานร่วมแรงร่วมใจ และ 6) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม

1.2 แนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สรุปได้ 6 แนวทาง 28 ประเด็น ดังนี้

แนวทางที่ 1 การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพโลกยุคใหม่ มี 7 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและนำมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ประเด็นที่ 2 ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการแบ่งปันข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำมาวางแผนแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน

ประเด็นที่ 3 ผู้บริหารพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (Active Learning) เช่น การวิเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การทำงานเป็นทีม เป็นต้น

ประเด็นที่ 4 ผู้บริหารส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

ประเด็นที่ 5 ผู้บริหารส่งเสริมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ครูสืบค้นข้อมูลและแบ่งปันความรู้ในชุมชนวิชาชีพวิถีชีวิตใหม่

ประเด็นที่ 6 ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการทำหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะเป็นฐานสอดคล้องนโยบายการจัดการศึกษาวิถีชีวิตใหม่

ประเด็นที่ 7 ผู้บริหารและคณะครูสร้างหน่วยบันทึกข้อมูลแบบออนไลน์ในการเก็บข้อมูลสถานศึกษา

แนวทางที่ 2 ชุมชนกัลยาณมิตรแบบร่วมส่งเสริม มี 4 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 ผู้บริหาร เสริมสร้างบรรยากาศความไว้วางใจแบบกัลยาณมิตรแก่ครูในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา

ประเด็นที่ 2 ผู้บริหารยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดคุณวิถีชีวิตใหม่

ประเด็นที่ 3 ผู้บริหารส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา

ประเด็นที่ 4 ผู้บริหารให้โอกาส ให้เกียรติในผลการตัดสินใจของคณะครูในการแสดงความคิดเห็น และสนับสนุนงานที่คณะครูปฏิบัติ

แนวทางที่ 3 ภาวะผู้นำร่วมเชิงบวก มี 4 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 ครูมีส่วนร่วมกับผู้บริหารในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

ประเด็นที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ครูเข้าถึงและสืบค้นข้อมูลได้

ประเด็นที่ 3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันแบบเป็นทีม เพื่อให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ประเด็นที่ 4 ผู้บริหารเปิดโอกาส ให้ความไว้วางใจคณะครูในการตัดสินใจร่วมกัน

แนวทางที่ 4 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน มี 4 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 ผู้บริหารจัดสรรปัจจัยสนับสนุนการทำงานแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น เวลา วาระ สถานที่ ขนาดชั้นเรียน วัสดุกำลังใจ

ประเด็นที่ 2 ส่งเสริมให้ครูร่วมกันสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ภายในสถานศึกษา

ประเด็นที่ 3 ส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นทีมร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ประเด็นที่ 4 ผู้บริหารจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ร่วมกับชุมชน และส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียน ให้เกิดความภาคภูมิใจในสถานศึกษา

แนวทางที่ 5 ทีมงานร่วมแรงร่วมใจเชิงสร้างสรรค์ มี 5 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 ผู้บริหารและครูมีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงาน ได้ง่ายยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมระบบนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู

ประเด็นที่ 3 ผู้บริหารและครูมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

ประเด็นที่ 4 ผู้บริหารส่งเสริมให้มี PLC การสรุปปัญหาเข้าเป็นวาระในการประชุมประจำเดือน คณะครูร่วมกันระดมความคิดในการช่วยแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ 5 ผู้บริหารเอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู สนับสนุนและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของครู

แนวทางที่ 6 วิสัยทัศน์ร่วม มี 4 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 ผู้บริหาร และครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน

ประเด็นที่ 2 ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่

ประเด็นที่ 3 ผู้บริหารและครูตัดสินใจโดยยึดวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

ประเด็นที่ 4 ครูร่วมออกแบบและกำหนดความต้องการในการจัดกิจกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สถานศึกษามีการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพน้อยที่สุด ควรส่งเสริมกิจกรรม PLC สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ผู้บริหารและคณะครูต้องมีส่วนร่วมในการแบ่งปันข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำมาวางแผนแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช, (2558 : 1-14) กล่าวว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อศิษย์แล้วครูอาจเรียนรู้กับเพื่อนครูต่างโรงเรียนก็ได้และเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มสาระของตนเองในโรงเรียนหรือสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ จับคู่เพื่อนคู่คิดเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันและผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีใจจดจ่ออยู่ที่ Learning Outcome โดยหาทางส่งเสริมการวัด Learning Outcome เป็นระยะ ๆ ขึ้นชมหรือเฉลิมฉลองเมื่อโรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในแต่ละระยะ สร้างเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนและแสวงหาทรัพยากรในพื้นที่เพื่อการสร้าง PLC ให้ประสบความสำเร็จ

2. แนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีชีวิตใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สรุปได้ 6 แนวทาง 28 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพโลกยุคใหม่ มี 7 ประเด็น 2) ชุมชนกัลยาณมิตรแบบร่วมส่งเสริม มี 4 ประเด็น 3) ภาวะผู้นำร่วมเชิงบวก มี 4 ประเด็น 4) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน มี 4 ประเด็น 5) ทีมงานร่วมแรงร่วมใจเชิงสร้างสรรค์ มี 5 ประเด็น และ 6) วิสัยทัศน์ร่วม มี 4 ประเด็น ดังนี้ ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและนำมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการแบ่งปันข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำมาวางแผนแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้บริหารพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน (Active Learning) เช่น การวิเคราะห์ การอภิปรายกลุ่ม การทำงานเป็นทีม เป็นต้น ผู้บริหารส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้บริหารส่งเสริม

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ครูสืบค้นข้อมูลและแบ่งปันความรู้ในชุมชนวิชาชีพยุควิถีชีวิตใหม่ ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการทำหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะเป็นฐานสอดคล้องนโยบายการจัดการศึกษา ยุควิถีชีวิตใหม่ ผู้บริหารและคณะครูสร้างหน่วยบันทึกข้อมูลแบบออนไลน์ในการเก็บข้อมูลสถานศึกษา ผู้บริหารเสริมสร้างบรรยากาศความไว้วางใจแบบกัลยาณมิตรแก่ครูในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดยุควิถีชีวิตใหม่ ผู้บริหารส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน ในสถานศึกษา ผู้บริหารให้โอกาส ให้เกียรติในผลการตัดสินใจของคณะครูในการแสดงความคิดเห็นและ สนับสนุนงานที่คณะครูปฏิบัติ พัฒนาครูให้มีส่วนร่วมกับผู้บริหารในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้บริหารส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ครูเข้าถึงและสืบค้นข้อมูลได้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันแบบเป็นทีม เพื่อให้สมาชิก ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ความไว้วางใจคณะครูในการตัดสินใจร่วมกัน ผู้บริหาร จัดสรรปัจจัยสนับสนุนการทำงานแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น เวลา วาระ สถานที่ ขนาดชั้นเรียน ขวัญกำลังใจ ส่งเสริมให้ครูร่วมกันสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ภายในสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการ ทำงานเป็นทีมร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ผู้บริหารจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ร่วมกับชุมชน และส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดความภาคภูมิใจในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูมีการประสานงานกัน อย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานได้ง่ายยิ่งขึ้น ผู้บริหารส่งเสริมระบบนิเทศภายในเพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารและครูมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความ เข้าใจร่วมกัน ผู้บริหารส่งเสริมให้มี PLC การสรุปปัญหาเข้าเป็นวาระในการประชุมประจำ เดือน คณะครู ร่วมกันระดมความคิดในการช่วยแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน ผู้บริหารเอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู สนับสนุน และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของครู ผู้บริหาร และครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้น การพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา ผู้เรียน ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ ผู้บริหารและครูตัดสินใจโดยยึดวิสัยทัศน์และ ค่านิยมร่วมของสถานศึกษาเป็นสำคัญ และพัฒนาครูโดยให้ครูร่วมออกแบบและกำหนดความต้องการ ในการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับการศึกษา ของ นิยดา เปี่ยมพิชนะ, (2564) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทุกแห่งให้ความสำคัญ เกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อาทิ มีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้บุคลากร ทุกภาคส่วนได้รับรู้ภาพอนาคตของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันครูมีการเรียนรู้ ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตรในรูปแบบทีมงาน มีการจัดสรรเวลา สถานที่ หรือสิ่งอำนวยความสะดวก

ในการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรในรูปแบบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำร่วมกัน และมีการปรับรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพมีความต้องการจำเป็นสูง ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจะมีการส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและนำมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

1.2 ควรนำแนวทางจากผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาตามบริบท

2. ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพยุควิถีชีวิตใหม่ที่ส่งผลต่อสถานศึกษาตามบริบท

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้ได้แนวทางการปฏิบัติที่มุ่งสู่คุณภาพผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- เกศทิพย์ ศุภวานิช. (2560). คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- นิตดา เปี่ยมพีชนะ. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(1), 252-269.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 1(2), 1-14.
- สมบัติ ห้ายเรือคำ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สันติ สีลา. (2564). แนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(2), 29-43.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. (2566). รายงานแผนปฏิบัติการประจำปี 2566. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2566, จาก <https://kkn2.go.th/web/actionplan/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภักจิรา อ่อนสัมฤทธิ์, อีระวัฒน์ มอนโรสง และ นริศนันท์ เดชสุระ. (2561). ปัจจัยสัมพันธ์กับการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2566, จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/155018>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). กลยุทธ์ทางเลือกเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมและสมรรถภาพการวิจัยและประเมินของครูมืออาชีพในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการขับเคลื่อนสู่โรงเรียนฐานความรู้ : การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์. (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ). https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/CU.the.2005.43
- Hord, S.M. (1997). Professional learning communities : Communities of inquiry and improvement. Austin: Southwest Educational Development Laboratory.
journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/viewFile/125/688
- Taro, Yamane. (1973). Statistics. An introductory analysis. Third edition. New York: Harper and Row Publication.